

Mälardalens högskola
Rektor

Juridiska avdelningen
Anna Sandström
BESLUT

2005-11-11
Reg. nr 31-1540-05

Anmälan mot Mälardalens högskola angående handledning vid uppsatsarbete

Anmälan

N N har i anmälan framfört anmärkningar mot hur Mälardalens högskola (institutionen för samhälls- och beteendevetenskap) har förfarit i ett ärende angående handledning av hennes C-uppsats inom kursen Pedagogik C, 20 poäng.

N N har anfört i huvudsak följande. Hon går sedan 2001 på det beteendevetenskapliga programmet vid Mälardalens högskola. Under vårterminen 2004 påbörjade hon en uppsats i kursen Pedagogik C, 20 poäng. Efter en omfattande dialog med sin handledare sa handledaren att för hennes del var uppsatsen färdig att lämnas fram på ett slutseminarium. Samtidigt meddelade handledaren att hon även ville att en oberoende medläsare skulle läsa uppsatsen innan examinator gjorde sin bedömning. En månad senare refererade handledaren medläsarens reaktion angående uppsatsen till henne. Dessa kommentarer gav uttryck för en rad grova osakligheter och rent förtal mot de personer som medverkade i undersökningen. Dessa uttalanden var så graverande att hon begärde att få en personlig förklaring av medläsaren. Hennes handledare vägrade att uppge vem som var medläsaren med hänvisning till att det vid Mälardalens högskola fanns en regel om att en medläsare skall få vara anonym. Hon fick senare reda på vem som var medläsaren. Det var en professor som var tänkt att vara examinator för hennes uppsats. Hon fick reda på detta först sedan hon genom en officiell skrivelse till högskolans ledning krävt att få reda på identiteten på medläsaren. Vidare har medläsaren varit osaklig i den del av kommentarerna som rör den undersökningsmetod som använts. Det är dock helt klart att medläsaren gett uttryck för en förutfattad mening som innebär att medläsaren underkänt uppsatsen innan den skulle bedömas. Vid ett möte där hon, handledaren, medläsaren, studierektorn och en jurist vid högskolan deltog vägrade medläsaren att uttala sig om vad han hade sagt. Medläsaren sa att både han och handledaren stod för kommentarerna. Högskolan fattade senare ett beslut där hon beviljades en ny handledare och ytterligare två handledningstillfällen under förutsättning att hon gjorde ändringar i metodavsnittet i enlighet med de synpunkter som framförts av medläsaren och hennes tidigare handledare. Detta krav innebär att allt det empiriska material som hon har byggt sin undersökning på och den metod hon har använt, måste överges. Hon uppfattar kravet som oetiskt och formellt oriktigt eftersom det inte ger

BESLUT

2005-11-11

Reg. nr 31-1540-05

Sid 2

möjlighet till en opartisk och saklig hantering av ärendet. Hon vill nu att Högskoleverket ger henne ett bra råd om hur hon skall kunna fullfölja sitt uppsatsarbete.

Utredning

Mälardalens högskolas yttrande

Anmälan har remitterats till Mälardalens högskola för yttrande. Mälardalens högskola har inkommit med yttrande över anmälan och har anfört i huvudsak följande. Högskolan beklagar att N N inte erhöll namnet på den aktuella medläsaren eftersom då gällande rutiner avsåg att all kontakt skulle ske via ansvarig handledare. Efter att klagomål har framförts vill högskolan emellertid särskilt påpeka att rutinerna har ändrats för detta förfarande och att studenterna numera alltid meddelas namnet på medläsaren.

Handledaren är den som ansvarar för vägledning av studentens uppsatsarbete och avgör när en uppsats skall bedömas vara färdig för examination. I de fall där en handledare känner sig osäker finns det enligt högskolans rutiner möjligheter att ta hjälp av en medläsare för en opartisk bedömning som vägledning. Handledaren är dock fortfarande huvudansvarig för beslut om uppsatsens fortsatta hantering. I detta ärende ansåg handledaren att uppsatsen inte uppfyllde de krav som ställs för att tas upp till examination. N N delade inte handledarens bedömning och handledaren beslutade då att ta in en medläsare som vägledning inför sitt beslut. Medläsarens uppgift är att göra en opartisk bedömning utifrån uppställda kriterier för en C-uppsats, vilket skedde i aktuellt fall. Medläsaren delger därefter handledaren sina synpunkter som i sin tur kontaktar studenten. Handledaren har därefter att fortsätta handledningen och kan väga in resultaten av medläsningen i sin bedömning av vad som behöver åtgärdas. Någon förtida examination är det inte fråga om. Beslut om examinator fattas senast tre veckor innan oppositions-seminariet. Detta beslut fattas först vid detta tillfälle eftersom det inte är möjligt att i förväg veta hur många uppsatser som vid det aktuella tillfället är färdiga för examination samt vem/vilka på institutionen som finns tillgängliga som möjliga examinatorer. Något beslut om examinator för N N hade därför inte fattats vid tillfället för handledarens begäran om hjälp från medläsaren. Eftersom N N var missnöjd med handledarens arbete beslutade högskolan i enlighet med gällande riktlinjer att erbjuda henne en ny handledare. N N beviljades dessutom ytterligare två handledningstimmar. Högskolan bedömde att innan en ny handledare tillsattes skulle korrigerings av uppsatsen göras enligt de synpunkter som den nuvarande handledaren och medläsaren var överens om. Vid tillfället för beslutet var det oklart när uppsatsen skulle bli klar, varför högskolan beslutade att avvakta med ett slutligt beslut i fråga om examinator.

Högskolan har som målsättning att samtliga studenter vid högskolan skall bli korrekt bemötta oavsett vad ärendena gäller. I aktuellt ärende är det fråga om examination, dvs. myndighetsutövning, och högskolan har därmed det yttersta ansvaret för beslutet. Högskolan har bedömt att N Ns uppsats inte uppfyller de grundkrav som kan ställas på en C-uppsats. N N har dels givits anvisningar om

BESLUT

2005-11-11

Reg. nr 31-1540-05

Sid 3

hur uppsatsen i rådande skick skall åtgärdas inför nästa steg i arbetsprocessen, dels givits tillfälle till ytterligare två handledningstillfällen med en ny handledare, för att därefter kunna färdigställa uppsatsen för examination enligt gällande krav.

Högskolan anser att de åtgärder som har varit möjliga att företa för att lösa den uppkomna situationen har vidtagits. Högskolan har vid ett flertal tillfällen varit i kontakt med N N för att på olika sätt försöka reda ut vad som utgör förtal i det aktuella yttrandet. Högskolan har emellertid inte lyckats.

Högskolan finner att det inte finns någon grund för N Ns påståenden om att det har förekommit uppgifter i yttrandet som skulle anses utgöra förtal etc. Högskolan beklagar att N N har uppfattat yttrandet på det viset.

Anmälares kommentar till högskolans yttrande

N N har beretts tillfälle att yttra sig över vad Mälardalens högskola uppgett. N N har därvid anfört i huvudsak följande. Högskolan har anfört att hennes handledare ansåg att hennes uppsats inte uppfyllde de krav som ställs för att kunna tas upp till examination och att hon inte delade handledarens bedömning. Dessa uppgifter är inte sanna. Det framgår tydligt av bifogade mail att hennes handledare var helt nöjd med det arbete som hon lagt ned på uppsatsen. Det finns inget som tyder på att hon var oense med sin handledare om bedömningen av uppsatsen. Nu har det emellertid visat sig att hennes handledare och medläsaren inte har protesterat mot högskolans uppgift om att de båda stod bakom de aktuella uttalandena. Därmed är de diskvalificerade från all vidare handläggning i ärendet. Hon anser att hon med en ny handledare som inte är belastad med de åsikter som hennes tidigare handledare och medläsare gett uttryck för, skulle kunna bli klar med uppsatsen. Om hon skall följa anvisningarna från sin tidigare handledare och medläsare är det däremot inte möjligt. Vidare var det i början av kursmomentet klart utsagt att medläsaren skulle vara examinator. Han var således ingen opartisk medläsare. Uppgiften om att någon examinator inte var utsedd när hennes handledare konsulterade medläsaren är helt ny information. Om denna uppgift är korrekt så kunde emellertid medläsaren ha anlitats som medläsare. Med hänsyn till den uppkomna misstanken om jäv i medläsarens fall, åligger det högskolan att styrka att medläsaren vid den aktuella tidpunkten kunde uteslutas som en möjlig examinator.

Högskolans beslut att hennes uppsats inte uppfyller de krav som kan ställas på en C-uppsats grundas på en granskning som utförts av personer som är misstänkta för jäv vid handläggning av aktuellt ärende. Enligt gällande lag är ett myndighetsbeslut ogiltigt om personer som är jäviga har deltagit i beslutet. Hon har skriftligen ställt frågan om jäv till högskolans ledning och efter vad hon känner till har den inte lett till någon formell prövning. Detta strider mot gällande rätt.

Vidare har högskolan fullständigt bortsett från kravet om opartiskhet vid handläggningen. De oegentligheter som misstänks ha förekommit i detta ärende borde ha granskats av en helt oberoende bedömare, vilket högskolans jurist genom sitt aktiva deltagande i handläggningen, inte kan anses vara.

Övrig utredning

Av kursplan för kursen Pedagogik C, 20 poäng, vid institutionen för samhälls- och beteendevetenskap vid Mälardalens högskola framgår bl.a. följande. Kursen består av tre delkurser varav en delkurs om tio poäng avser uppsatsarbete. Den studerande genomför under handledning en empirisk studie som redovisas i form av en C-uppsats med oppositionsförfarande.

I riktlinjer för C- och D-uppsatser i pedagogik vid Mälardalens högskola anges bl.a. följande under rubriken Betygssättning. För att tas upp till opposition skall handledaren bedöma om uppsatsen uppfyller kraven för godkänt. Examinatorn gör sedan en självständig betygssättning. Innan slutligt betyg inhämtar examinatorn alltid handledarens synpunkter på uppsatsen och samråder kring betygssättningen.

I regler och anvisningar för examination i grundutbildningen vid Mälardalens högskola enligt beslut av rektor den 20 november 2003, anges under rubriken 4.2 Rätt att genomgå prov bl.a. följande. För bl.a. uppsatser gäller följande. Om det finns uppenbara samarbetsproblem mellan student och handledare har studenten rätt att erhålla en ny handledare. Om uppgiften inte är redovisad vid överenskommen planerad tidpunkt eller inom planerad handledningsresurs, har studenten inte rätt till fortsatt handledning. Studenten har dock rätt att inom ett år, eller annan avtalad tid, efter planerad slutredovisning få uppgiften bedömd vid ett slutseminarium eller liknande. Student som får en omfattande rest efter ett slutseminarium får fortsätta att komplettera sitt arbete med begränsad handledning. Examinator avgör omfattningen. Student som efter möjlighet till kompletteringar får betyget Underkänd på uppgiften, har rätt att göra ytterligare ett försök, antingen genom en grundlig omarbetning av den underkända uppgiften eller med en ny uppgift/nytt uppsatsämne. Studenten har då rätt att erhålla en ny handledare och/eller examinator. Begäran om ny handledare/betygssättande lärare skall motiveras och lämnas till prefekten, som avgör vilken lärare som skall träda in. Student som inte godtar erhållet betyg har rätt att få uppgiften bedömd av ytterligare en annan lärare.

I beslut fattat den 23 september 2004 av prefekten vid institutionen för samhälls- och beteendevetenskap vid Mälardalens högskola med rubriken Beslut angående begäran av byte av handledare, examinator samt ytterligare handledningstillfällen anges bl.a. följande. N N beviljas en ny handledare och ytterligare handledning, under två tillfällen, under förutsättning att nedanstående villkor är uppfyllda. Uppsatsen bearbetas i enlighet med de av handledaren och medläsaren tidigare lämnade kommentarerna. Ändringarna skall genomföras med särskild betoning på vissa punkter. De två handledningstillfällena som beviljas omfattar följande moment. Vid det första tillfället skall genomgång ske av den, i enlighet med ovan, bearbetade versionen av uppsatsen samt vilka åtgärder som eventuellt ytterligare krävs för ett godkännande. Vid det andra tillfället skall en bedömning göras om

BESLUT

2005-11-11

Reg. nr 31-1540-05

Sid 5

uppsatsen är färdig för examination. Några ytterligare handledningstillfällen än de två tillfällena enligt ovan kommer inte att beviljas N N. Beslut om byte av examinator kommer slutligen att avgöras vid tillfälle för examination.

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 6 kap. 10 § högskoleförordningen (1993:100) skall, om inte annat är föreskrivet i kursplanen, betyg sättas på en genomgången kurs. Betyget skall bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator).

I bestämmelsen om jäv i 11 § förvaltningslagen (1986:223) anges när någon skall anses vara jävig att handlägga ett ärende. Punkt fem i bestämmelsen innehåller en allmänt avfattad bestämmelse som syftar till att fånga upp sådana jävsituationer (delikatessjäv) som inte täcks av de övriga jävsgrunderna. Enligt denna generalklausul blir den som har att handlägga ett ärende jävig om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet. Sista stycket i bestämmelsen anger att man bortser från jäv när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket är tillsynsmyndighet över universitet och högskolor. Det innebär att verket skall förvissa sig om att lagar och förordningar inom högskoleområdet följs. Högskoleverket kan dock inte överpröva lärosätenas beslut eller göra egna bedömningar av studenternas uppsatser eller lärarnas bedömningar av dessa.

N Ns anmärkningar angående förtal, en anonym medläsare och jäv

N N har anfört att de kommentarer som framförts angående hennes uppsats är att anse som förtal, att hon borde ha informerats om vem som var medläsare och att det har förekommit jäv.

Det ankommer inte på Högskoleverket att utreda om förtal har skett utan detta är en fråga som kan prövas i domstol. Högskoleverket kan dock konstatera att högskolan, efter att fått N Ns anmälan om förtal, har bemött anmälan. Högskoleverket vidtar därför ingen åtgärd med anledning N Ns anmälan i denna del.

Högskoleverket anser i likhet med N N att hon borde ha informerats direkt om vem som var medläsare till hennes uppsats. Högskoleverket noterar med tillfredsställelse att Mälardalens högskola har ändrat sina rutiner i detta avseende och att studenterna numera regelmässigt meddelas namnet på medläsaren.

N N har anfört att medläsaren även var tänkt som examinator av hennes uppsats och att medläsaren därför var jävig. Av högskolans regler för examination framgår att examinator alltid skall samråda med handledaren. Oavsett om avsikten har varit att medläsaren skulle examinera N N eller inte, kan förfarandet att låta en

BESLUT

2005-11-11

Reg. nr 31-1540-05

Sid 6

annan lärare ha synpunkter på uppsatsen inte anses vara felaktigt eller olämpligt. Enligt Högskoleverkets mening finns det inte någon grund för att hävda att jäv har förelegat. N N har även anført att beslutet om att hennes uppsats inte uppfyller de krav som kan ställas på en C-uppsats har grundats på en granskning som utförts av personer som är misstänkta för jäv vid handläggning av aktuellt ärende. Att N N anser att handledaren och medläsaren är jäviga innebär inte att de inte kan delta i handläggningen av hennes ärende.

Handledning av uppsats

Det finns inga nationella regler angående formerna för handledning av uppsatser. Det ankommer därför på varje lärosäte att utarbeta lämpliga förfaringssätt. Vid Mälardalens högskola finns bl.a. riktlinjer för C- och D-uppsatser i pedagogik och regler och riktlinjer för examination i grundutbildning. Av dessa riktlinjer framgår att det är handledaren som skall bedöma om en uppsats uppfyller kraven för godkänt och först då är uppsatsen färdig för opponering. Enligt ovan angivna regler och anvisningar har en student rätt att erhålla en ny handledare om det finns uppenbara samarbetsproblem mellan en student och en handledare. En begäran om en ny handledare skall lämnas till prefekten och det är prefekten som avgör vilken lärare som skall träda in. I förevarande ärende har N Ns handledare, med beaktande av medläsarens åsikter, under sensommaren 2004 bedömt att N Ns uppsats inte var färdig för att läggas fram för opponering. Handledaren har även angivit vilka förändringar som N N borde vidta. Av handlingarna i ärendet framgår att det därefter har uppkommit en omfattande skriftväxling via e-post mellan framför allt N N, hennes handledare och medläsaren. Prefekten vid institutionen för samhälls- och beteendevetenskap har härefter fattat ett beslut att bevilja N N en ny handledare och ytterligare handledning vid två tillfällen under förutsättning att uppsatsen reviderades i enlighet med N Ns tidigare handledares och medläsares anvisningar. Vidare anges det i beslutet att de två beviljade handledningstillfällena skulle omfatta vissa angivna moment.

Högskoleverket har tagit del av de av N N bifogade e-postmeddelandena som handledaren har skickat till henne med synpunkter på uppsatsen. Verket har ingenting att invända mot hur handledaren har skött sin uppgift.

Högskoleverket anser att prefektens beslut att bevilja N N en ny handledare var en lämplig åtgärd med tanke på den situation som uppstod i och med N Ns reaktion på handledarens och medläsarens kommentarer. Högskoleverket anser däremot att det inte var lämpligt att villkora beslutet att bevilja N N en ny handledare på det sätt som skett. Grunden för beslutet om byte av handledaren är högskolans egna regler, som anger att det skall finnas uppenbara samarbetsproblem mellan student och handledare. Enligt Högskoleverkets mening kan ett sådant beslut inte vara förenat med sådana villkor att avsikten med själva beslutet förfelas. I N Ns fall skulle beslutet att hon beviljas en ny handledare inte få någon reell innebörd eftersom den nya handledaren skulle vara helt bunden av den tidigare handledarens bedömningar.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2005-11-11

Reg. nr 31-1540-05

Sid 7

Mälardalens högskola anmodas att senast den 2 december 2005 till verket inkomma med en skriftlig redogörelse om vilka åtgärder högskolan har vidtagit med anledning av verkets ställningstagande.

Vad som i övrigt har anförts föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande av Högskoleverket.

Detta beslut har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Anna Sandström.

Annica Lindblom

Anna Sandström

Kopia till:
N N